

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XIV. Confessio fidei, in casibus antedictis, fieri debet absque ulla
æquivocatione, contrariavè Religionis simulatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

vel fidelium, perturbationem in infidelibus caufat. Nam, ut S. Thomas loco citato ad 3. ait, *si turbatio infidelium oritur de confessione fidei manifesta, abique aliqua utilitate fidei, & fidelium, non est laudabile, in tali casu, fidem publicè confiteri. Unde Dominus dicit Matth. 7. „ Nolite sanctum dare canibus, neque margaritas vestras spargite ante porcos, ne... conversi dirumpant vos. Sed si utilitas fidei aliqua speretur, aut necessitas adsit, contemptà perturbatione infidelium, debet homo publicè fidem confiteri.*

CAPUT XIV.

Confessio fidei, in casibus antedictis, fieri debet absque ulla æquivocatione, contrariæ religionis simulatione.

- 188 **P**robatur, quòd absque æquivocatione, quia fidem verbis æquivocis confitens, si fidem non abneget, eò quòd verba æquivoca sensum verum admittant, saltem Christum erubescit, debitumque Deo & religioni honorem subtrahit, dum non nisi tectè, & sub involucris verborum confessionis suæ sensum ac veritatem manifestare audeat. Unde Ambrosius lib. 10. in Luc. 22. *Non satis est involuta responsio confitentis Jesum, sed aperta confessio. Quid prodest verba involvere, si videri vis denegasse?*
- 189 Probatur etiam quòd abique simulatione. 1.º quia falsam religionem simulare, est Christum erubescere. 2.º quia est veram religionem coram hominibus negare. 3.º quia simulatio illa, utpote factò aliud significans, quam sit in corde, detestabile est mendacium; Dei & religionis valdè inhonorativum, & proximis valdè perniciosum. Denique est exteriori factò ac verbo negare fidem, interiori retentam. Et si aliquo pacto excusabiles essent, qui æquivocatione vel simulatione negant exterius fidem, à SS. Patribus, & ab universa Ecclesia tamquam inexcusabiles damnati non fuissent, quotquot in antiquis persecutionibus tormentorum metu fidem exterius negarunt; quandoquidem plures ex ipsis id licitè facere potuissent, simulatione aliquà utendo, vel cum æquivocatione respondendo.
- 190 Dices cum Adriano in 4. q. 1. de bapt. a. 1. ad 5. argum. istis quidem argumentis evinci, quòd illicita sit falsæ religionis simulatio, si fiat cum scandalo; vel dum urget præceptum fidem positivè confitendi: cæterum si factò quis idololatriam simulet, eo modo quo David insaniam coram Rege Achis, non peccat (inquit) dummodò non interrogetur, cujus sit religionis, dummodò etiam factò suo non sit aliis futurus occasio, ut avertantur à fide.
- 191 Respondeo opinionem illam Adriani ab omnibus aliis Theologis (apud Suarez disp. 14. de fid. sect. 4.) merito rejici. Quia li-

cet in dictis circumstantiis licitum sit fidem occultare, nunquam tamen licet eam exterius negare. Falsæ verò religionis simulatio, est externa quedam illius professio. Igitur est externa veræ religionis negatio.

Nec refert, quòd simulans non habeat animum fidem exterius negandi. Quia ad peccandum contra præceptum fidei exterius non negandæ, non requiritur animum eam exterius negandi; sed sufficit factum ex hominum institutione significans professionem religionis falsæ, & consequenter negationem fidei veræ.

Objicies 1.º factum Naaman Syri 4. Regum 5. qui ab idololatria ad fidem conversus à S. Patre nostro Eliseo, ab eo tamen permissionem obtinuit; ut, adorante Rege Syriæ in templo Remnon, & ipse adoraret: non quidem verè (dixit enim Eliseo, se ultrà non adoraturum nisi Deum verum) sed fictè. Ad istud argumentum quidam Neotericus aliquando respondit, Naaman petiisse, & obtinuisse à Deo dispensationem, ut licitè idolum Remnon adoraret. Sed hoc dici non potest. Absit enim ut Deus (gloriæ suæ tantus zelotes, ut dicat: *Gloriam meam alteri non dabo*) cuiquam unquam permiserit deo alieno divinitatis honorem deferri. Absit (inquam) ut idololatriam Naamano permiserit: sola quippe hujus cogitatio horrorem incutit.

Respondeo ergo negando antecedens: 193 siquidem Eliseus, dicendo, *vade in pace*, non permisit Naaman, ut genuflecteret idolo Remnon, sed ut genuflecteret Regi suo, adoranti in templo Remnon; sive ut Regi suo, idolum adoranti, sic exhiberet politicum ministerium (etiam extrà templum reddi solitum) ut tamen à circumstantibus intelligeretur non genuflectere idolo Remnon, sed Regi suo dumtaxat: eò quòd utique Naaman palàm profiteretur, se non idolorum, sed solius veri Dei cultorem, servareque protestationem suam; coram toto comitatu suo factam Eliseo: *Non faciet ultrà servus tuus holocaustum, aut victimam diis alienis, nisi Domino.*

Objicies 2.º factum Jehu 4. Regum 10. 194 qui, ut simul occidere posset omnes Prophetas Baal, finxit se velle colere Baal; eaque simulatione illos omnes ad se congregatos interfecit. Nec tamen in eo fuit à Deo reprehensus, sed laudatus: *Studiosè egisti quòd rectum erat, & placebat in oculis meis.*

Respondeo cum S. Augustino lib. 2. contra mendacium, & S. Thoma 2. 2. q. 111. a. 2. simulationem Jehu non esse necesse excusari à peccato, quia malus fuit: utpote ab idololatria Jeroboam non recedens. Commendatur autem, & remuneratur à Domino, non pro simulatione, sed pro zelo quo destruxit cultum Baal.

195 Objicies 3°. S. Hieronymus ad Galat. 2. & epist. 89. ad Augustinum, docet, ceremonias legis veteris a tempore mortis Christi nedum mortuas, sed & mortiferas fuisse, id est, non solum desuisse obligare, sed & illicitas evasisse; ab Apostolis tamen interdum observatas fuisse, non intentione per illas colendi Deum, sed prudenti quadam simulatione, quâ simularunt se legem Moyfi servare, ut Judæos lucrificarent.

Respondeo Hieronymum in ea quidem sententia fuisse, sed Augustinum ipsi (sicut & in mendacio officioso) contradixisse, & prævaluisse. Cum quo proinde dicendum, legem Moisaicam à tempore mortis Christi, vel à promulgatione Evangelii, statim quidem mortuam, sed non statim mortiferam fuisse, sed aliquanto adhuc tempore Judæis permissam, tum ad sepeliendam Synagogam cum honore (quo significaretur, legem illam à Deo datam fuisse) tum ad faciliorem Judæorum conversionem. Propterea (inquam) Judæis permissam fuisse, usquedum scilicet lex Evangelica foret sufficienter prædicata, & per orbem diffusa. Quod proinde antequam factum esset, lex Moyfi, iustas ob causas, absque ulla simulatione ab Apostolis, utpote Judæis, licite servari potuit, non ut jam amplius significans Christi mortem ut futuram, sed ut præteritam.

196 Instabis: Petrus peccavit, Antiochiæ subtrahendo se à conversatione Gentilium, ad vitandum scandalum Judæorum (ideò namque à Paulo publicè reprehensus fuit.) Sed subtractio illa pertinebat ad ceremonias legis veteris. Igitur ceremoniæ post mortem Christi, & promulgationem Evangelii, non solum mortuæ, sed & mortiferae, id est peccaminosæ fuerunt.

Respondeo cum S. Thoma 1. 2. q. 103. a. 4. ad 2. quòd secundum Hieronymum Petrus simulatoriè se à Gentilibus subtraherebat, ut vitaret Judæorum scandalum, quorum erat Apostolus. Unde in hoc nullo modo peccavit. Sed Paulus eum similiter simulatoriè reprehendit, ut vitaret scandalum Gentilium, quorum erat Apostolus. Sed Augustinus epist. 19. hoc improbat, quia Paulus in canonica Scriptura, scilicet ad Galat. 2. (in qua nefas est credere aliquid falsum esse) dicit quòd Petrus reprehensibilis erat. Unde verum est quòd Petrus peccavit, & Paulus verè eum, non simulatoriè reprehendit. Non autem peccavit Petrus in hoc quòd ad tempus legalia observabat: quia hoc sibi licebat, tamquam ex Judæis converso; sed peccavit in hoc quòd circa legalium observantiam nimiam diligentiam adhibebat, ne scandalizaret Judæos, ita quòd ex hoc sequebatur Gentilium scandalum. Debuit enim tantà in eo circumspectione uti, ut tam istorum, quàm illorum scandalum vitaret.

197 Objicies 4°: Plerique Martyres videntur simulatione usi in causâ fidei. Sanctus quip-

pe Julianus (apud Surium ad diem 9. Januarii) à Præfide invitatus, ut diis in templo (eum in finem solemmiter ornato) sacrificaret, ut templi destructione ingentem Gentilium numerum posset opprimere, respondit: *Quandoquidem hortaris, ut, omnibus in unum convenientibus, diis vestris immolemus, id quidem facere non piget: nam ideo semper distulimus, ut in hoc templo mirabili, magnam sacrificium, cunctis cernentibus, immolaremus.* Septem quoque sanctæ mulieres (apud eundem in actis S. Blasii ad 3. Februarii) Præfidi similiter imperanti dixerunt: *Si vis, ut diis tuis sacrificemus, eamus prope lacum: nos autem cum abluerimus vultus nostros in lacu, accedemus, & eis sacrificabimus.* Quò cum ventum esset, idola omnia in lacum projecerunt. Sanctus quoque Eusebius (teste D. Ambrosio serm. 69.) simulavit se velle subscribere Arianismo, ut expungere posset signaturam, quâ eidem subscripserat suus in Christo filius Dionysius.

Respondeo ex circumstantiis, sive ex eventu paruisse, sanctos illos Martyres id non simulatoriè, sed ironicè dixisse, quemadmodum Deus Genes. 3. dixit: *Eccè Adam quasi unus ex nobis.* Et Michæas 3. Regum 22. dixit Achab: *Ascende, & vade prosperè contra Ramoth Galaad, & tradet eam Dominus in manus Regis.* Contrarium tamen accidit. Aliàs enim nullus bonus prætextus, nulla intentio bona ipsos excusare potuit. Quia, ut S. Augustinus libro citato contra mendacium c. 6. ait: *simulatione si liceret, aut expediret, etiam causâ salutis, potuit Christus præcipere ovibus suis, ut lupinis amicta pellibus, ad lupos venirent, & illos hujus artis fallacis invenirent, quòd eis non dixit, nec quando eas in medium lutorum se missurum esse prædixit.* Sed absit ut blasphemias ignorantium Christum, scienter blasphemando vincamus. Et cap. 7. *Si aliter omninò non possit educi de cavernis suis heretica impietas, tolerabilius in suis foveis delitescerent vulpes, quàm, propter eas capiendas, in blasphemie foveam caderent venatores.* Nam si propterea iusta sunt... mendacia, quia hoc animo fiunt, ut hæretici oculis detegantur, poterunt isto modo, si eodem animo fiunt, casta esse adulteria. Ex Augustino proinde manifestum est graviter peccasse notos in Belgio Duacensis fraudis, ac simulationis Authores.

Ad id quòd additur de Eusebio, respondeo cum Baronio ad annum 355. nec Dionysium subscripsisse Arianismo, nec Eusebium simulasse se velle ei subscribere; sed Dionysium subscripsisse condemnationi Athanasii, & Eusebium primâ facie sic se composuisse, quasi vellet eidem condemnationi subscribere, ut tamen ex tota serie actionis ipsius apparuerit, stratagemata fuisse, non simulationem. Nec contrarium bene probatur ex prætenso illo sermone Ambrosii: utpote qui Ambrosii non est,

ut Bellarminus observat in lib. de Scrip-
torib. Eccles. cum Possentino, aliisque cri-
ticis librorum Censoribus.

199 Siquis proinde compelleretur coram ido-
lo genuflectere, vel thurificare, gravissi-
mum peccatum foret id facere, tamen ex-
terna illa genuflexio & thurificatio non ad
idolum, sed ad Deum verum, vel ad latentem
Crucifixum dirigeretur. Sicque S. Congre-
gatio de propaganda fide, Innocentio
X. approbante, declaravit 12. Septembris
1645. ut videre licet apud Thomam Hur-
tadum, ad calcem suarum resolutionum mo-
ralium de martyrio fidei.

200 Omnis itaque simulatio in materia reli-
gionis detestanda est, summamque libertate,
erectoque animo fidei veritas prædicanda:
quia *nihil veritas erubescit, nisi solummodo
abscondi*, ait Tertullianus lib. 7. adversus
Valent. c. 1. Verum, proh dolor! innume-
ri hodie Christiani Christum confiteri eru-
bescunt in moribus, dum eos pudet chris-
tianam sectari modestiam, humilitatem,
&c. vitæque suæ se mundi potius servos con-
fidentur, quam Christi. Innumeri etiam
Christiani prædicare, & practicare erubescunt
sermone Christi (adversantes laxitati-
bus sæculi) ne hominibus videantur Rigoristæ,
seu nimis rigidi. Ait verò Christus,
quod coram Patre suo non eos solum eru-
besceret, qui ipsum, sed & qui sermones ip-
sius erubuerint. Qua de re plura infra c. seq.

CAPUT XV.

*Casus, in quibus censentur, vel non censentur
quis fidem negare.*

201 PRIMO fidem negasse censentur Libella-
tici illi, de quibus Cyprianus episc. 15.
31. 52. & in tract. de lapsis, qui scilicet ne
pro fide cruciarentur, vel ad Magistratus
traherentur, pecuniâ libellum à Magistra-
tibus obtinebant, testificantem quod sacri-
ficassent, seu Imperatorum edictis satisfecis-
sent, prohibentemque ne fidei causâ com-
prenderentur. Quia accipere testimonium
idololatriæ, quasi per te commissæ, etsi non
commiseris, est velle reputari pro idololatra.

202 Teste tamen Ludovico de la Cerda in ad-
versariis sacris c. 139. fuerunt alii Libellatici,
qui, ne humanâ fragilitate in tormentis de-
ficerent, datâ Magistratui pecuniâ, ab eo li-
bellum obtinebant, in quo Magistratus, sine
ulla testificatione huiusmodi, nihil aliud fa-
ciebat, nisi ministris suis, & satellitibus præ-
cipere ne latorem libelli Christianæ religionis
causâ comprehenderent. Et isti nihil illicitum
committebant. Cum licitum sit pecuniâ re-
dimere iniquam vexationem, seu persecutio-
nem, à qua sicut elongare se licet fugien-
do, sic & eam à se elongare, pecuniam dan-
do. Cum hoc nihil aliud sit, nisi pecu-
niam dare, ne tormentis urgearis fidem ne-

gare, vel idolis sacrificare. Quoddamque liceat
iniquam vexationem pecuniâ redimere, suo
nos exemplo Act. 17. docuerunt Jason, &
alii discipuli Pauli, qui datâ pecuniæ summâ
sefe redemerunt à vexatione Gentilium, &
Judæorum Theſſalonicensium.

Et hinc incarcerati, vel cruciati propter
fidem, possent è carcere, vel tormentis fu-
gere, etiam datâ custodibus vel tortoribus
pecuniâ, ut abire permitterentur, si hoc
absque scandalo fieri posset. Quod si socius
quadraginta Martyrum, è stagno gelido in
balneum tepesfactum fugiens, reputatus fuit
fidei desertor: hoc non ideo præcisè, quia
è stagno gelido exivit, sed quia ingressus in
balneum tepesfactum, à Tyranno præfixus
fuerat in signum negationis fidei.

2º Fidem negare censentur, qui negant
se Christianos, in iis circumstantiis, in qui-
bus negatio ista significat, ut sonat, Chri-
stianæ religionis negationem, & non solum
negationem politici hostis certæ nationis,
adversus quam Christiani bellum gerunt.
In his quippe circumstantiis, negare se Chri-
stianum, perinde est ac negare se Hispa-
num, Italum, &c.

3º Qui interrogati ab hæreticis, an sint
Romano-Catholici, Papistæ, &c., id ne-
gant. Cum enim apud hæreticos *Papistæ*
idem valeat, ac sectator fidei seu Ecclesiæ
Romanæ; qui negat se Papistam, negat se
fidei Romanæ sectatorem. Secus dicendum
de eo qui interrogatus, an sit Sacerdos,
Monachus, &c., id negat: cum enim multi
Catholici sint non Sacerdotes, non Mona-
chi, &c. negatio Sacerdotii, Monachismi,
&c. non continetur negatio Catholicismi.

4º Qui interrogati, cujus sint religio-
nis, respondent se esse Mahometanos, Cal-
vinistas, &c. Eâ quippe responsione non so-
lum negant Catholicismum (nullus quippe
Mahometanus, Calvinista, &c. Catholicus
est) verum etiam profitentur sectam Catho-
licismo contrariam.

5º Quicumque usurpant ceremonias, &
ritus, ex natura sua, vel ex usu, seu insti-
tutione hominum, significantes cultum, vel
professionem falsæ religionis, cujusmodi
sunt thurificare, vel genuflectere coram
idolo; cœnam Calvinisticam cum solemnitate
solita sumere; cum hæreticis Psalmos
canere; coram hæretico Ministro, in tem-
plis ipsorum, matrimonia celebrare; vel
in hæreticorum Communitate profiteri se
conjugi cum Communitate sancta Dei, &c.
Hoc est enim, vel verbo, vel facto, profiteri
se idololatram, Calvinistam, &c.

A nonnullis tamen Authoribus non par-
vi nominis, Catholici permittuntur hæreti-
corum matrimoniis, vel funeribus, ritu hæ-
retico peractis, assistere, non ut religionis
honorem deferant matrimonio, vel funeri ta-
liter peracto, sed ut civilem honorem ami-
cis deferant, purè spectando ea, quæ agun-